

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafroz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Raupov Xolmamat Rashidovich, Xaitova Olmaxon Saidovna

O'ZBEKISTONDA KON-METALLURGIYA SOHASI TARAQQIYOTIDA BERUNIY

ILMIY METODOLOGIYASINING O'RNI 13-19

Muminov Ulmas Ravshanqulovich

QADIMGI TURKIYLARDA DAVLATCHILIK AN'ANALARI 20-30

Azamatova Gulmira Bayirbekovna

MEHNAT MIGRATSIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI:

XALQARO STANDARTLAR VA MILLIY QONUNCHILIK 31-37

Absalom Ziyadullayevich Xujanazarov

YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SURXONDARYO VILOYATIDA

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI O'ZGARISHLAR 38-43

Allamuratov Shuxrat Ashurovich

BUXORO AMIRLIGINING ICHKI SAVDO-TRANZIT ALOQALARIDA

AMUDARYO SUV YO'LINING O'RNI 44-49

Sabirov Mansurbek

AMUDARYO SOHILI BO'YLAB XALQARO KARVON YO'LIDA RIVOJLANGAN

O'RTA ASR VA SHAHARLARI SAHIFASI 50-53

Matnazarova Mohira Uktamovna

KO'CHMANCHI CHORVADORLAR CHORVACHILIK XO'JALIGINING

SHAKLLANISH OMILLARI 54-59

Shukurillayev Yunus Asrorovich

BUXORO AMIRLIGIDA HARBIY UNVON VA MANSABLARGA TAYINLANISHIGA

OID HUIJATLAR TAHLILI (QO'SHBEGI DEVONXONASI ARXIVI HUIJATLARI ASOSIDA)..... 60-67

Esanova Nilufar

O'ZBEKISTONDA XALQARO MUNOSABATLARNING USTUVOR YO'NALISHLARI

VA ULARNING SANOAT RIVOJLANISHIDAGI BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI 68-73

Jumayev Abdumo'min Fayziyevich

IBN SINONING ASH-SHIFO ASARINING ISLOM VA YEVIROPA FALSAFASIGA TA'SIRI 74-82

Pardaxol Normamatova Ochildiyevna

MUSTAQILLIK YILLARIDA SURXONDARYO VILOYATINING

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIGI 83-87

Elboyeva Shaxnoza

O'ZBEK OLIMALARINING XALQARO ILM-FAN, MADANIYAT RIVOJIGA

HAMDA FAN VA TEXNIKA TARAQQIYOTIGA QO'SHGAN HISSALARI 88-94

Джаббаровва Юлдуз Джуманиязовна

РОЛЬ ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ

ИДЕНТИЧНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА 95-100

Tuyev Fazliddin Erkinovich

2009–2011-YILLARDA BUXORO, SAMARQAND, NAVOIY SANOATIDA

O'SISH VA XALQARO HAMKORLIK DINAMIKASI 101-104

<i>Жураева Камола Сайфиддиновна</i> КАСПИЙСКИЙ РЕГИОН ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ УЗБЕКИСТАНА	105-109
<i>Abdujabborov Kamoliddin</i> QADIMGI BAQTRIYA VA AVESTO JAMIYATI DAVRI QISQACHA TAHLILI	110-115
<i>Mamanov Abdurahim Abduhakimovich</i> TEMURIYLAR VA ULARDAN KEYINGI SULOLALAR DAVRIDA DINIY HOKIMIYATNING KUCHAYISHI (SABABLAR VA NATIJALAR)	116-122
<i>Xolmatov Shukurillo Ziyoviddin o'g'li</i> INGLIZ TILLI TADQIQOTLARDA ILK O'RTA ASRLAR MARKAZIY OSIYO TARIXINING O'RGANISH BOSQICHLARI	123-128
<i>Djurayev Baxtiyor Rajaboyevich</i> O'ZBEKISTON IJTIMOY-IQTISODIY HAYOTIDA AYOLLARNING O'RNI VA GENDER TENGLIGI MASALALARI (TARIXIY-IJTIMOY TAHLIL 1991-2025-YY)	129-136
<i>Matyagbov Toyirjon Sultanbayevich</i> JANUBIY OROLBO'YI HUDUDIDA NEOLIT DAVRI KULOLCHILIGIGA DOIR BA'ZI CHIZGILAR	137-140
08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI	
<i>Султанова Дина Файзрахмановна</i> ОБЩЕНАУЧНАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО ИНСТИТУЦИОНАЛИЗМА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ ОТРАСЛИ КОНЕВОДСТВА НА ТЕРРИТОРИИ СОВРЕМЕННОГО УЗБЕКИСТАНА	141-153
<i>Shodmonov Abduvohid Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTON TARIXIY YODGORLIKLARINI RAQAMLI TURIZM ORQALI SAQLASH VA RIVOJLANTIRISH	154-157
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Otamuratov Sarvar</i> YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI: XALQARO TAJRIBA ASOSIDA YANGI TASHABBUSLAR VA QONUNGA TAKLIF ETILAYOTGAN MUHIM QO'SHIMCHALAR	158-164
<i>Tashanov Abduxoliq</i> BUZG'UNCHI G'OYA VA BUZG'UNCHI FAOLIYATNING SHAKLLANISHIDA SALBIY TARBIYA VA ATROF-MUHIT TA'SIRI	165-171
<i>Raxmatova Xolidaxon Xolikovna</i> XOJA AHROR VALIY MUROSAGA OID QARASHLARINING FALSAFIY MOHIYATI	172-178
<i>O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna</i> ABDULXAMID SULAYMON O'G'LI CHO'LPONNING BADIY-ESTETIK MEROSI	179-183
<i>Yazdonov Ulug'bek Tashmurotovich</i> TA'LIM VA TARBIYA – JAMIYATNI MA'NAVIY-MADANIY DEFORMATSIYALASHUVDAN SAQLOVCHI OMILDIR	184-189
<i>Абдуллаева Махбуба Нуруллаевна, Жалалова Гулбахор Одилжоновна</i> КОГНИТИВНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ НАУКИ В IX – XII ВЕКАХ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	190-197

<i>Rasulov Hakim Mamanovich</i> DAVLAT VA JAMIYAT O'ZARO ALOQADORLIGINING SIYOSIY-INSTITSIONAL TAHLILI	198-201
<i>Azamova Sitora Ayonovna</i> O'ZBEKISTON ZAMINIDA EKOLOGIK MADANIYATNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	202-206
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> FUTUROLOGIK TAFAKKURDA SUN'IY INTELEKTNING NAMOYON BO'LISHI	207-212
<i>Namazova Yulduz Muzaffarovna</i> RAQAMLI SIVILIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY TA'LIMNING STRUKTURAVIY-FUNKSIONAL JIHATLARI	213-217
<i>Abdurazoqov Gulmurod Musurmonqulovich</i> MAFKURAVIY OMILLARNING YOSHLAR KAMOLOTIGA TA'SIRI NAMOYON BO'LISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	218-224
<i>Tojibayev Baxromjon Turabayevich</i> "PREKARIAT" TUSHUNCHASINING GENEZISI: ETIMOLOGIYA, FALSAFIY-IJTIMOYIY ANGLASH	225-229
<i>Tursunova Laylo Ergashevna</i> TILAB MAHMUDOVNING ADABIY ESTETIK QARASHLARINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI	230-235
<i>Филиппов Ольгерд Александрович</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ТРАДИЦИЯ В ЭПОХУ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВА	236-244
<i>Chorieva Madina Aliyevna</i> INKLYUZIV TAFAKKUR — JAMIYATNING BARQAROR RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSI	245-249
<i>Zakirova Nigora Xalmaxammatovna</i> AXBOROT MAKONIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH JARAYONINI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH IMKONIYATI	250-254
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> AXBOROT IMPERIALIZMI TAHDIDLARI	255-261
<i>Karimov Zafarbek Ataboyevich</i> TA'LIM TIZIMINI SOTSIOLOGIK-FALSAFIY TAHLIL QILISHDA GUMANITAR YONDASHUVLAR	262-267
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLAT HAQIDAGI G'ARBONA QARASHLAR: FALSAFIY-ILMIY TAHLIL	268-272
<i>Shaydullayev Normamat Sherkuziyevich</i> RAQAMLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA INSON QADRI VA ONG EVOLYUTSIYASI	273-278
<i>Tursunova Olmos Fayziyevna</i> YOSHLAR HUQUQIY ONGI VA MADANIYATINI YUKSALTIRISHNING MA'NAVIY TARBIYA JARAYONIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI	279-284
<i>Turaeva Sanobar Khalimovna</i> EASTERN EDUCATION - THE IMPORTANCE OF UPBRINGING IN THE FORMATION OF HUMAN QUALITIES IN YOUNG PEOPLE	285-287

<i>Jo'rayev Akram Namozovich</i> EKSTREMIZM G'OYALARIGA QARSHI KURASHDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH MEXANIZMLARINING PSIXOLOGIK VA FALSAFIY ASOSLARI	288-291
<i>Taylyakova Feruzahon Sultanovna</i> GLOBALASHUV - MA'NAVIYATNI ANGLASH OMILI	292-296
<i>Toxirov Abdumalik Ashurali o'g'li</i> MAHALLA VA OILADA YOSHLAR AXLOQINI ME'YORLASHTIRISHNING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	297-302
<i>Sherboboyev Muxriddin, Javlonbek Hafizullayev</i> KARL POPPERNING BILISH FALSAFASIGA OID QARASHLARI	303-307
<i>Nasriddinov Faxriddin Xalmamatovich</i> AXBOROT VA AXBOROT TIZIMLARINING FALSAFIY TAHLILI	308-314
<i>Ochilov Husan</i> MILLIY AN'ANA VA MODERNIZATSIYA UYG'UNLIGINING FALSAFIY TAHLILI	315-321
<i>Madaminov Nasimjon</i> MILLIY MUSIQIY MEROS ASOSIDA YOSHLARNING ESTETIK DIDI VA TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING FALSAFIY JIHATLARI	322-326
<i>Xolmirzayeva Jumagul Xamdammovna</i> MEHNAT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH SOHADAGI XORIJIY TAJRIBALAR	327-331
10.00.00 - FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Narmuratov Zayniddin Radjabovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SCIENCE/ILM KONSEPTLI FRAZELOGIK BIRLIK LARNING LINGOMADANIY XUSUSIYATLARI	332-337
<i>Payzibayeva Madinaxon Sobirjon qizi</i> INGLIZ XALQ ERTAKLARI OBRAZLARINING BADIY XUSUSIYATLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	338-342
<i>Axmedov Anvar Botirovich</i> NEMIS TILI TIZIMIDA O'ZLASHMA NEOLOGIZMLARNING ROD KATEGORIYASIGA EGA BO'LIH MASALASI	343-347
<i>Djabbarova Shoiri Baltayevna</i> ETNOGRAFIK REALIYALARNING LINGVISTIK XUSUSIYATI	348-351
<i>Genjemuratov Yaqipbek Baxriyatovich</i> FELETONNING JANR SIFATIDA ANIQLASH MUAMMOLARI	352-355
<i>Tadjiyeva Mastura Fayzullayevna</i> INGLIZ MAQOLLARIDA "LOVE" KONSEPTINING VOQELANISHI	356-360
<i>Qurbonova Gulnoza Abduholiq qizi</i> GIDRONIMLARNING STRUKTUR-SEMANIK TAHLILINING XUSUSIYATLARI	361-364
<i>Ayimbetova Shyryn Jabbar qizi</i> BOLALAR ADABIYOTINING POETIK-FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI: YOSH PSIXOLOGIYASI, DIDAKTIKA, AKSILOGIYA	365-371
<i>Ruziyeva Nasiba Kenjayevna</i> O'ZBEK TILIDAGI IBORALARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI VA FRANSUZ TILIGA TARJIMASI	372-375

<i>Бабаева Зарина Сайфуллаевна, Фёдорова Арина Максимовна</i> ГЕЙМИФИКАЦИЯ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	376-385
<i>Xushmatatova Aminaxon</i> LINGUOCULTURAL FEATURES OF SPEECH INTENTION IN THE DISCOURSE OF ENGLISH AND UZBEK DRAMATIC WORKS	386-392
<i>Saparniyazova Sarbinaz Baxtiyarovna</i> THE INFLUENCE OF CONTEXTUAL FACTORS ON THE PERCEPTION OF THE PRAGMATICS OF APOLOGY IN ENGLISH AND UZBEK	393-397
<i>Adxamova Shirin Farhodjon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA EMOTSIONAL HOLATNI IFODALOVCHI KOLLOKATSIYALARNING QIYOSIY TADQIQI	398-401
<i>Машарипова Валентина</i> ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ ВЕРБАЛИЗАЦИИ ПАРАЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ В ПОРТРЕТНЫХ ОПИСАНИЯХ В АНГЛИЙСКИХ И РУССКИХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТАХ	402-405
<i>Abduqahhorova Gulnoza Abduvahobovna</i> RUS VA O'ZBEK TILLARIDAGI IQTISODIY ANGLISIZMLARNING SINTAKTIK XUSUSIYATLARI	406-411
<i>Raxmonova Yulduz Xusanovna</i> ADABIY ASARLARDA IJTIMOIIY FOJIAVIYLIKNING ESTETIK TALQINI	412-417
<i>Ayimbetova Damekhan Maksetbay qizi</i> ADABIYOTDA ANIMALISTIK JANR VA RAMZIY OBRAZLAR BO'YICHA OLIV BORILGAN ILMIY TADQIQOTLAR	418-427
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Фазилов Фарход Маратович</i> УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДИПФЕЙКОВ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА	428-439
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> FUQAROLAR MUHOJIRATLARI BILAN ISHLASH BO'YICHA CHET EL DAVLATLARI TAJIRIBASI: QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL	440-448
<i>Rakhmonov Tolib</i> ISSUES OF DETERMINING THE CIVIL LEGAL STATUS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UZBEKISTAN	449-454
<i>Sobitxonov Joxongir Zunnurxon o'g'li</i> ISLOM BANKLARI FAOLIYATIDA "FATVO SHOPPING" AMALIYOTI VA UNING OLDINI OLISH BO'YICHA HUQUQIY MEKANIZMLAR	455-462
<i>Mamatmurodov Farrux Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA SUKUKNI RIVOJLANTIRISH: HUQUQIY ISLOHOTLAR, INFRATUZILMA, MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	463-472
<i>Юнусов Достонбек Анваржон угли</i> ПОНЯТИЕ И ОСНОВНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ ПРАВОВОГО РЕЖИМА ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	473-481

<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanishbayevich</i> JINOYAT PROTSSESSIDA AYBLOV FUNKSIYASINI AMALGA OSHIRUVCHI SUBYEKTLARNING HUQUQIY MAQOMIGA OID MUAMMO VA YECHIMLAR	482-489
<i>Xidirov G'anisher Tojimurodovich</i> TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USTIDAN SUD NAZORATINING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI	490-499
<i>Baxronov Ravshan Rashid o'g'li</i> SUN'IY INTELLEKT VA INSON HUQUQLARI: NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLAR	500-504
<i>Усмонов Малик</i> ОТСЛЕЖИВАНИЕ И ЗАМОРАЖИВАНИЕ НЕЗАКОННО ПОЛУЧЕННЫХ АКТИВОВ: СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПОДХОДОВ	505-510
<i>Abdusatarov Jaloliddin Sharafutdin o'g'li</i> RAQAMLI AKTIVLAR BILAN BOG'LIQ NIZOLARNI HAL QILISHNING MUQOBIL USULLARI	511-517
<i>Islomqulova Shohsanam Vahobjon qizi</i> TIBBIYOT XODIMINING KASBIY JAVOBGARLIGINI SUG'URTALASHDA SUG'URTA TOVONI, SUG'URTA PULI VA SUG'URTA MUKOFOTI TUSHUNCHALARINING MOHIYATI	518-524
<i>Ibodullo Xayrullo Jaxongir o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJIY DAVLATLAR SUDYALARINING KONSTITUTSIYAVIY-HUQUQIY MAQOMI	525-530
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Xolmatova Ziroatxon Anvarovna</i> BO'LG'USI PEDAGOGLARDA NOSTANDART TESTLARNI TUZISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJ TAJRIBASI	531-534
<i>Mamajonova Gulnoza Karimovna</i> AXLOQIY VA ESTETIK TARBIYA INTEGRATSIYASINING PEDAGOGIK ASOSLARI	535-539
<i>Gulomova Komila Maxamatjanovna</i> TA'LIMDA FAOL O'QITISH METODLARINING SAMARADORLIGI: TAJRIBA VA TAHLIL	540-544
<i>Berdiyeva Nilufar Berdiyev qizi</i> BO'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TARBIYACHI –PEDAGOGLARINING IJODIY KOMPETENSIYALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	545-549
<i>Фадлиева Амина Ильхамовна</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ПЕДАГОГИКА КАРЛА РОДЖЕРСА И ЕЁ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ	550-556
<i>Rajabov Eldor Erkinovich</i> THE ROLE OF PEER REVIEW TO IMPROVE WRITING EFFECTIVELY AMONG EFL STUDENTS	557-561
<i>Jumagulova Aziza Abduljalil qizi</i> BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIK BOSQICHIDAGI DZYUDOKILARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI JISMONIY TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH USLUBIYATI	562-573

<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i> "MOTIVATSION YONDASHUV" HAMDA "KREATIV FIKRLASH" TUSHUNCHALARINING MAZMUN VA MOHIYATI	574-578
<i>Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi</i> BO'LAJAK CHET TILI O'QITUVCHILARINI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA PRAGMATIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	579-585
<i>Hamroyeva Robiya Sherali qizi</i> KELAJAK PEDAGOGLARINING TANQIDIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	586-591
<i>Tug'anboyeva Zamiraxon Shuxratbek qizi</i> TALABA KURASHCHI QIZLARNING KUCH CHIDAMLILIGINI MAXSUS MASHQLAR ORQALI OSHIRISH METODIKASI	592-598
<i>Sadritdinova Dinora A'zamjon qizi</i> WEB ILOVALARNI LOYIHALASHGA OID KOMPETENTLIK VA UNI RIVOJLANTIRISH	599-602
<i>Солохиддинова Фазилатхон Мухиддин кизи</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ УСВОЕНИЯ ГРАММАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ	603-611
<i>Ниязова Регина Рустамовна</i> АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ КАДРОВ В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА	612-615

Received: 2 October 2025
Accepted: 15 October 2025
Published: 25 October 2025

Article / Original Paper

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND HUMAN RIGHTS: THEORETICAL AND LEGAL FOUNDATIONS

Bahronov Ravshan Rashid o'glu

Independent researcher in human rights
Leading manager of the NGO Zakovat

Abstract. This article analyzes the theoretical and legal foundations of human rights in the context of the rapid development of artificial intelligence (SI) technologies. The study explores the concept and stages of development of SI, modern human rights concepts, and the interplay between these two areas. Based on literature analysis, the article reveals the impact of SI development on human rights, the effectiveness of existing legal mechanisms and the challenges facing the global community. The summary section provides recommendations for improving legal regulation in the SI field.

Keywords: artificial intelligence, human rights, legal regulation, digital rights, ethical SI, international law, technological policy.

SUN'IY INTELLEKT VA INSON HUQUQLARI: NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLAR

Baxronov Ravshan Rashid o'g'li

Inson huquqi fanlari mustaqil izlanuvchisi
Zakovat NNT yetakchi menejeri
E-mail: bahronov.ravshan@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqola sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida inson huquqlarining nazariy va huquqiy asoslarini tahlil qiladi. Tadqiqot SI tushunchasi va rivojlanish bosqichlarini, zamonaviy inson huquqlari konsepsiyalarini hamda ushbu ikki soha orasidagi o'zaro aloqadorlikni o'rganadi. Adabiyotlar tahlili asosida maqola SI rivojlanishining inson huquqlariga ta'sirini, mavjud huquqiy mexanizmlarning samaradorligini va global hamjamiyat oldida turgan muammolarni ochib beradi. Xulosa qismida SI sohasidagi huquqiy tartibga solishni takomillashtirish uchun tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, inson huquqlari, huquqiy tartibga solish, raqamli huquqlar, axloqiy SI, xalqaro huquq, texnologik siyosat.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI9Y2025N78>

Kirish. Zamonaviy dunyoda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari hayotimizning barcha jabhalarini shiddat bilan o'zgartirmoqda. Ushbu texnologiyalar insoniyatga beqiyos imkoniyatlar yaratish bilan bir qatorda, inson huquqlari sohasida ham jiddiy savollar va muammolarni keltirib chiqarmoqda [1]. SI tibbiyot, ta'lim, transport, huquqni muhofaza qilish va boshqa ko'plab sohalarda keng qo'llanilmoqda. Biroq, SI algoritmlari qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etgani sari, ularning shaffofligi, adolatligi va inson huquqlariga ta'siri masalasi tobora dolzarb bo'lib bormoqda [2].

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi va boshqa xalqaro huquqiy hujjatlar orqali kafolatlangan huquq va erkinliklar raqamli

texnologiyalar kontekstida yangi ma'no va ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, shaxsiy ma'lumotlar maxfiyligi, so'z erkinligi, kamsitishdan himoyalaniş huquqi kabi masalalar SI tizimlarini rivojlantirish va qo'llash jarayonida alohida e'tibor talab etmoqda [3].

Ushbu tadqiqotning maqsadi SI va inson huquqlari o'rtasidagi o'zaro aloqadorlikning nazariy va huquqiy asoslarini tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash hamda SI texnologiyalarini huquqiy tartibga solishning istiqbolli yo'nalishlarini belgilashdan iborat. Tadqiqot doirasida SI tushunchasi va uning rivojlanish bosqichlari, zamonaviy inson huquqlari yondashuvlari hamda ularning o'zaro munosabati masalalari yoritiladi.

Metodologiya va adabiyotlar tahlili. Ushbu tadqiqot SI va inson huquqlari mavzusidagi ilmiy maqolalar, huquqiy hujjatlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va ekspert fikrlarining kompleks tahlili asosida amalga oshirildi. Tadqiqot metodologiyasi qiyosiy-huquqiy tahlil, tizimli yondashuv va kontekstual tahlil usullarini o'z ichiga oladi.

Sun'iy intellekt tushunchasining mohiyati va rivojlanish bosqichlari bo'yicha Russell va Norvig [4] tomonidan taklif etilgan klassifikatsiya muhim nazariy asos bo'lib xizmat qildi. Ular SI tizimlarini inson kabi fikrlash, inson kabi harakat qilish, ratsional fikrlash va ratsional harakat qilish kabi to'rt yo'nalishda tasniflaydilar. Bundan tashqari, Bostrom [5] tomonidan ilgari surilgan "kuchli" va "kuchsiz" SI tushunchalari hamda ularning rivojlanish istiqbollari tahlil qilindi.

Inson huquqlari kontekstida SI masalalarini o'rganishda Risse [6] ning "Inson huquqlarining raqamli kelajagi" nomli tadqiqoti, shuningdek Yevropa Ittifoqining 2021-yilda qabul qilingan "Sun'iy intellektga oid qonun" loyihasi muhim manba bo'lib xizmat qildi [7]. O'zbekiston kontekstida mamlakat qonunchiligida sun'iy intellektni tartibga solish masalalari Yunusov [8] tomonidan o'rganilgan. Rossiya Federatsiyasida SI sohasida huquqiy tartibga solish masalalari Nazmutdinov [9] ishlarida batafsil yoritilgan.

SI va inson huquqlari o'rtasidagi munosabatlarni tahlil qilishda BMTning "Biznes va inson huquqlari bo'yicha rahbariy tamoyillari" [10] hamda xalqaro huquq ekspertlari guruhi tomonidan 2018-yilda ishlab chiqilgan "Toronto deklaratsiyasi" kabi xalqaro hujjatlar o'rganildi.

Natijalar va muhokama. Sun'iy intellekt — bu insoniy aql uchun xos bo'lgan funksiyalarni bajarish qobiliyatiga ega bo'lgan kompyuter tizimlari va algoritmlarni yaratish borasidagi ilmiy-texnologik sohadir. SI rivojlanishida bir necha asosiy bosqichlarni ajratib ko'rsatish mumkin: mustaqil algoritmlarga asoslangan dastlabki tizimlar (1950-1960-yillar), ekspert tizimlar (1970-1980-yillar), mashina o'rganishi (1990-2000-yillar) va chuqur o'rganishga asoslangan zamonaviy neyron tarmoqlari (2010-yildan hozirgi kungacha) [4].

Zamonaviy SI tizimlari katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash, murakkab muammolarni hal qilish, matnlar bilan ishlash, tasvirlarni tanish va boshqa ko'plab funksiyalarni bajara oladi. Biroq, SI tizimlarining mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati inson nazorati va javobgarligi masalasini yanada dolzarb qilmoqda. Bostrom ta'kidlaganidek, "kuchli SI" yoki umumiy sun'iy intellekt (Artificial General Intelligence) rivojlanishi bilan bog'liq xavf-xatarlarni hisobga olish muhim ahamiyatga ega [5].

Inson huquqlari — bu har bir insonga tug'ilishidan berilgan, uning qadr-qimmatini ta'minlaydigan asosiy huquq va erkinliklardir. Zamonaviy yondashuvlar inson huquqlarining universalligini, bo'linmasligini va o'zaro bog'liqligini ta'kidlaydi. Biroq, raqamli texnologiyalar

rivojlanishi bilan yangi avlod huquqlari — raqamli huquqlar masalasi kun tartibiga chiqmoqda [6].

Raqamli muhitda shaxsiy ma'lumotlar himoyasi, axborot xavfsizligi, raqamli tenglik va ommaviy kuzatuv tizimlaridan himoyalanish kabi masalalar tobora dolzarb bo'lib bormoqda. SI tizimlari ma'lumotlarni to'plash va qayta ishlash, shuningdek, shaxsni identifikatsiya qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda, bu esa shaxsiy hayot daxlsizligi huquqini ta'minlash bo'yicha yangi yondashuvlarni talab etmoqda [3].

Yevropa Ittifoqi tomonidan qabul qilingan Ma'lumotlarni himoya qilish bo'yicha umumiy reglament (GDPR) va "Sun'iy intellektga oid qonun" loyihasi kabi huquqiy hujjatlar raqamli muhitda inson huquqlarini himoya qilishga qaratilgan muhim qadamlar hisoblanadi [7]. O'zbekistonda ham "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun qabul qilingan bo'lib, u raqamli muhitda fuqarolar huquqlarini himoya qilishga qaratilgan [8].

SI va inson huquqlari o'rtasidagi munosabatlar ikki yo'nalishda rivojlanmoqda: birinchidan, SI tizimlarining inson huquqlariga ta'siri; ikkinchidan, SI rivojlanishi davomida inson huquqlarini himoya qilish mexanizmlari.

SI tizimlarining inson huquqlariga ta'siri juda ko'p qirrali bo'lib, ham ijobiy, ham salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Masalan, SI tibbiyot sohasida qo'llanilishi hayot va sog'liqni saqlash huquqini ta'minlashga yordam bersa, SI asosidagi nazorat tizimlari shaxsiy hayot daxlsizligi huquqini cheklashi mumkin [9].

Xalqaro darajada SI sohasida axloqiy va huquqiy me'yorlarni shakllantirish jarayoni faol davom etmoqda. BMTning "Biznes va inson huquqlari bo'yicha rahbariy tamoyillari" texnologiya kompaniyalari uchun muhim yo'riqnoma vazifasini o'tamoqda [10]. 2018-yildagi "Toronto deklaratsiyasi" esa SI tizimlarini ishlab chiqish va qo'llashda kamsitishga yo'l qo'ymaslik tamoyillarini belgilab bergan [11].

Quyidagi jadval orqali turli sohalarda qo'llanilayotgan SI tizimlarining inson huquqlariga ijobiy va salbiy ta'sirini baholash mumkin:

1-jadval.

Sun'iy intellekt tizimlarining turli sohalarda inson huquqlariga ta'siri

Soha	SI tizimi turi	Ijobiy ta'sir	Salbiy ta'sir	Ta'sir etilgan asosiy huquqlar
Tibbiyot	Diagnostic algoritmlar, kasallik taxminlash tizimi	Davolash imkoniyatlarini kengaytirish, tibbiy xizmatlar samaradorligini oshirish	Noto'g'ri tashxislar xavfi, ma'lumotlar maxfiyligining buzilishi	Sog'liqni saqlash huquqi, shaxsiy ma'lumotlar himoyasi
Ta'lim	Adaptiv o'qitish tizimlari	Individuallashtirilgan ta'lim, maxsus ehtiyojli o'quvchilar uchun imkoniyatlar	Raqamli tafovutni kuchaytirish, standartlashtirilgan yondashuv	Ta'lim olish huquqi, rivojlanish huquqi
Huquqni muhofaza qilish	Prognozli politsiya tizimlari, yuz tanish	Jinoyatchilikni samarali oldini olish	Noto'g'ri ayblovlar, ayrim guruhlarini haddan tashqari nazorat qilish	Adolatli sud huquqi, kamsitilmaslik huquqi

Moliya	Kredit skoring tizimlari	Moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini kengaytirish	Mavjud ijtimoiy tengsizliklarni mustahkamlash	Iqtisodiy huquqlar, tenglik huquqi
Mehnat bozori	Ishga qabul qilish algoritmlari	Samarali nomzod tanlash, subyektiv omillarni kamaytirish	Gender, irqiy va boshqa belgilarga ko'ra kamsitish	Mehnat qilish huquqi, kamsitilmaslik huquqi

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, SI tizimlari bir vaqtning o'zida ham inson huquqlarini ta'minlashga yordam berishi, ham ularni cheklashi mumkin. Bu ziddiyatli vaziyat SI tizimlarini ishlab chiqish va joriy etishda kompleks yondashuvni talab etadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, SI tizimlarining inson huquqlariga salbiy ta'sirini kamaytirish uchun quyidagi choralarni ko'rish zarur:

SI tizimlari shaffofligini ta'minlash: Algoritmarga asoslangan qaror qabul qilish jarayonlarini tushuntirish imkoniyatini yaratish, SI tizimlarining ishlash tamoyillarini ochiq-oydin bayon qilish.

Doimiy monitoring va audit: SI tizimlarining inson huquqlariga ta'sirini muntazam ravishda baholab borish, ijtimoiy-huquqiy oqibatlarni tahlil qilish.

Ko'p tomonlama boshqaruv: SI sohasidagi huquqiy tartibga solish jarayonida davlat organlari, xususiy sektor, fuqarolik jamiyati institutlari va ekspertlar hamkorligini ta'minlash.

Huquqiy savodxonlikni oshirish: Jamiyatda SI tizimlari bilan bog'liq bilim va ko'nikmalarni rivojlantirish, fuqarolarni o'z huquqlarini himoya qilish mexanizmlari bilan tanishtirish.

Yuqoridagi tahlil natijalariga ko'ra, SI va inson huquqlari o'rtasidagi munosabatlar kompleks xarakterga ega bo'lib, har bir SI tizimini ishlab chiqish va joriy etishda inson huquqlari tamoyillariga rioya qilish zarur. SI sohasidagi huquqiy tartibga solishni takomillashtirish orqali ushbu texnologiyalarning ijobiy salohiyatini saqlagan holda, salbiy oqibatlarini kamaytirish mumkin.

Xulosa. Sun'iy intellekt texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida inson huquqlarini ta'minlash masalasi global hamjamiyat oldida turgan eng muhim vazifalardan biridir. Tadqiqot natijalariga ko'ra, SI va inson huquqlari o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik masalasi kompleks yondashuvni talab etadi.

Birinchidan, SI tizimlari ishlab chiqilishi va qo'llanilishining barcha bosqichlarida inson huquqlari tamoyillariga rioya qilinishini ta'minlash zarur. Bu maqsadda SI tizimlarining shaffofligini oshirish, diskriminatsion amaliyotlarga yo'l qo'ymaslik va axloqiy me'yorlarga rioya qilish muhim ahamiyatga ega.

Ikkinchidan, mavjud huquqiy mexanizmlarni SI rivojlanishi sharoitida yangi vujudga kelayotgan muammolarni hal qilishga moslashtirish zarur. Bu jarayonda xalqaro va milliy darajalarda SI sohasidagi huquqiy tartibga solishni takomillashtirish, yangi me'yoriy-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqish va mavjudlarini yangilash talab etiladi.

Uchinchidan, jamiyatda SI texnologiyalari bilan bog'liq bilim va ko'nikmalarni oshirish, fuqarolarni o'z huquqlarini himoya qilish usullari bilan tanishtirish muhim ahamiyatga ega. Bu yo'nalishda ta'lim tizimini takomillashtirish, axborot kampaniyalarini o'tkazish va jamoat muhokamalarini tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash lozimki, SI texnologiyalari rivojlanishi insoniyatga beqiyos imkoniyatlar yaratish bilan bir qatorda, inson huquqlari sohasidagi an'anaviy tushunchalar va mexanizmlarni qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda. SI va inson huquqlari o'rtasidagi muvozanatni saqlash uchun texnologik rivojlanish bilan huquqiy tartibga solish o'rtasida uzviy aloqani ta'minlash zarur.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Eubanks, V. (2018). *Automating Inequality: How High-Tech Tools Profile, Police, and Punish the Poor*. New York: St. Martin's Press.
2. O'Neil, C. (2016). *Weapons of Math Destruction: How Big Data Increases Inequality and Threatens Democracy*. New York: Crown Publishers.
3. Zuboff, S. (2019). *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. New York: Public Affairs.
4. Russell, S., & Norvig, P. (2020). *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. 4th edition. Pearson Education Limited.
5. Bostrom, N. (2014). *Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies*. Oxford: Oxford University Press.
6. Risse, M. (2019). *Human Rights and Artificial Intelligence: An Urgently Needed Agenda*. Human Rights Quarterly, 41(1), 1-16.
7. European Commission. (2021). *Proposal for a Regulation on a European Approach for Artificial Intelligence*. Brussels: European Commission.
8. Yunusov, O. (2022). *O'zbekistonda sun'iy intellekt sohasidagi huquqiy tartibga solish muammolari*. Huquq va innovatsion texnologiyalar, 3(2), 45-58.
9. Nazmutdinov, B. (2021). *Pravovoe regulirovanie iskusstvennogo intellekta v Rossii i mire*. Journal of Law and Digital Technologies, 2(1), 24-36.
10. United Nations. (2011). *Guiding Principles on Business and Human Rights*. New York and Geneva: United Nations.
11. The Toronto Declaration: Protecting the right to equality and non-discrimination in machine learning systems. (2018). Amnesty International & Access Now. <https://www.accessnow.org/the-toronto-declaration-protecting-the-rights-to-equality-and-non-discrimination-in-machine-learning-systems/>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).